

„ТАРАС

І от я бачу крізь тумани
Селян у першому бою:
Воли на гетьмана й на пана
З граблями й вилами встають.

В. Сосяра.

Початок XVII віку — час скрайнього загострення класової боротьби на Україні.

Стогне селянство на землях дідичівських. Польські магнати й українські пани прибрали до рук вільні селянські господарства. Колишніх „кметів“ прирівнено до прав (вірніше до безправ'я) з рабами, що тягнуть ярмо панщини. Шляхта чинить суд над хлопами, з благословенства попів та ксьондзів. У панських застінках приготовано для непокірних батоги та гаряче вугілля.

А на півдні, за Дніпровими порогами, розкинулася козацька вольниця. Хто сміливіший та рішучіший, — тікає від дідичівського уярмлення на Січ, міняє пригнічене селянське життя на військовій тривоги, вливаючись новими й новими десятками тисяч до лав січовиків. Шляхта побоюється запорожців, намагається задобрити козацьку старшину золотом та вином, щоб не стримана січова голота не впала-б помстою на панські голови. Запорожці відбивають наскоки кримських татар, човнами ходять по Чорному морю, нападаючи на турецькі береги — й це, звісно, вигідно дворянсько-поміщицькій державі.

Магнати й пани могли-б, здавалося, спокійно під цим захистом від зовнішніх ворогів, командувати пригніченою селянською масою, коли-б тільки не було класової ворожнечі по між самим козацтвом. А різке розшарування козаків на дві ґрунтовні соціальні групи накреслилося за малим не з перших років існування Запорозької Січі. Заможня меншість, реєстрові козаки, що з них складається військова старшина, тягне руку шляхти та магнатів. Більшість-же — голота, що її позбавлено привілеїв, кривно пов'язана з інтересами хлопської маси. Селяни з надіями дивляться на вільних січовиків, сподіваючись від них захисту від гнобителя-пана.

Ось соціально-історичне тло, що на ньому сценарист Радиш та режисер Чардинін розгорнули дію нового фільму українського виробництва „Тарас Трясило“.

Про Тараса — чабана, що втік від магната й збився за ватажка січової голоти, майже не збереглося жодних правдивих історичних даних. У Шевченка в „Тарасовій Ночі“, та в поемі Сосяри „Тарас Трясило“ — романтичний герой, втворений фантазією поета. У тім-же плані романтичної вигадки побудовано сюжет фільму „Тарас Трясило“ та грою актора Бучми висвітлено особу напів легендарного ватажка хлопів, що повстали.

* * *

Купальська ніч. Пливають вінки річкою. Палають ватри. Молоді шляхтичі ловлять на березі дівчат, що тут купаються. Синові магната достається Тарасова сестра Марина. З дівчиною не так легко впоратися. Тарас з опалу стягає кривдника з з кульбаки. В останнє загрожує йому страшною розплатою за всі образи. І... Тарас зник.

Тарас на Січі. Минає час. На обличчі молодого козака глибше й різчіше переріз зморшок.

Фільм „Тарас Трясило“ закінчено. Цими днями Україна його побачить, цю величезну й монументальну картину про минуле України. Ставив її режисер Чардинін за сценарієм В. Радиша. Брали участь артисти: Бучма, Замичковський та Ужвій. На фотографіях: польський магнат (арт. Ляров), Тарас Трясило (арт. Бучма).

ТАРАС ТРЯСИЛО

Історія України в минулому—це історія буйного розгулу й привольного життя шляхти з одного боку і вічних злиднів, вічних страждань селянства з другого боку. Особливо-ж цим уславився XVII вік. Не дивно й не випадково, що, перегортаючи сторінки історії України, спиняємось на Тарасі Трясилі... Тарас Трясило співзвучний нашій добі, Тарас Трясило перший зрозумів, що боротися супроти панів, які обіли сараною степи українські, з ласки зовсім таки не божої, короля „Рікши Польської“—можна тільки організаційним шляхом повстання. Тарас Трясило, хрінак пана воеводи, Тарас Трясило—раб його. Він—панська власність. З рештою терпіння мусило урватися, до визволення тільки один шлях—це шлях через Неваситенський на Хортицю. Хортиця, Січ, висілана протгом піків у тисячах пісень, у тисячах дум, була єдиним пристановищем для всіх протестантів проти тодішньої влади. І от Трясило втік на Січ, щоб потім, ставши отаманом, помститися на панах...

Власне Січ не була такою захисницею трудящих, бо старшина й отаман зраджували не раз козаків, не раз підпоіши голіткою, скеровували руку месницьку не в той бік, нуди слід. Це так добре зрозумів Тарас Трясило. І от коли татари зробили черговий нальот на села українські, не стерпіла душа Трясилова, не став чекати він поки отаман „благословить у похід вирушати“, а примусив кошового дати йому загіт козацтва запорозького, щоб рукою дужою боронити зброжільн селян. А потім тою-ж рукою після перемги над татарами, після викриття наявної зради кошового,—він сам уже повів Січ на допомогу повстанцям-селянам, що розпикши на огні серця своєю заобу проти шляхти розкурнали може в сотий раз довстання. Дарма, що потім це повстання придушили сальничі шляхти своєї „рідної“ й польської—і нічого, що Україна ще раз вмилася кров'ю, а бідні обшарпані хати селянські, піднявши руки догорі, прокляли огнем і димом своїх гнобителів... Але цей вогонь не згас: він довго жеврів, щоб ажурітися й вибухнуть.

Тому ми не можемо не згадувати минулого,—тому ми не можемо забути Тараса Трясила, що умер в боротьбі за нашу сучасність.

Д. Ф—ий.

АКТОР

В ролі кошового Кобзи в картині „Тарас Шчепченко“

В ролі прієства Глєшкє в картині „Бєня Криз“

Історія українського театру підготувала всі передумови до створення міцного акторського кадру. Ми маємо актора, володаря слова і руху, доброго і дійсного актора.

І от, з часом, коли кіно починає виходити на шлях ширшої продукції, коли кіно-виробництво вимагає актора — ринок дає його.

Історія створила майстра, і дала йому змогу зрозуміти кіно, опанувати об'єктивом, не лякатися світла кіно-ательє.

Підлягає цим точкам і І. Е. Замичковський, якого ми бачимо зараз видатною фігурою в кіно.

„Тарас Трясило“, „Напевний багаж“ „Гамбург“, „Тарас Шевченко“ — етапи роботи заслуженого артиста Республіки І. Е. Замичковського.

Старий театральний актор.

В зморшках його обличчя записана вся історія українського театру.

Його успіх в кіно — старанно підготований висновок із всієї історії української культури. Майстер, свідомий своєї праці в боротьбі зі своїм матеріалом в ігній для нього сфері, остався вірним собі й показав нам ще раз і ще раз своє творче обличчя.

Американський поліцей-президент, старий гамбурзький робітник, актор Щелкін, пидлиий отоман кошовий — персонажі, яких оживив старий майстер, і вони лишаються в шерєгу кіно-облич зразками, по якій кіно-молоди треба вчитися.

Економний, точний.

Знає глядача: опанував об'єктивом, і знає кіно так, як його знають старі досвідчені майстри.

Перемога Замичковського — це перемога всіх нас. Замичковського покликано в кіно.

Типаж!

Симпатичне обличчя, кремезна постать, хороший театральний актор.

Але типажем не кінчилося.

Виявилося, що режисери мають в Замичковському велику творчу силу, якій треба було дати відповідну і гідну його роботу.

Дебелий, вайлуватий начальник поліції з „Непевного багажу“, з хитренькою по-

І. Е. Замичковський

смішкою, з запобігливими рухами — ось така маска Замичковського в цій картині. Тонко, без перебільшувань, без зайвого шаржу й утрировки, але яскраво і повно дає цей образ артист. Тепер згадайте кошового Кобзу в „Тарасі Трясилі“. Бундючний підпанок, що вмів пиху свою не зламати в нівець і перед можновладцями, не боягуз і впертий інтриган, що вмів робити й робить своє діло, діло зиску власної кишені й кишені панської, що мовчки вмирає під кіями, щоб хоч на-зовні „честь козацьку додержати“ — такий цей Кобза Замичковського.

Тепер він має змогу остаточно розгорнути на полотні екрану свій соковитий та різнобарвний хист. Він виконує головну роль, роль старого слуги, що не може, довго не може зрозуміти те нове, що принесла з собою революція, і що гине таки за це нове, в фільмі „Два дні“

за сценарієм Лазуріна, що його ставить режисер Стабаний.

Старий льокай. Вірний хазяйський пес, що, як хазяї втікли, злякавшись близьких громів революції, лишився вірою й правдою охороняти панське добро. Його зустріч із сином. Він давно вже не бачив його. В лавах червоної армії боровся син, захищаючи свою країну трудящих. І от, через муки, торттури й знущання пройшовши, запідозрений білими в помочі більшовикам, старий льокай зненавидів той світ, що весь вік свій служив йому. За те, що прозрів, заплатав він життям.

Пам'ятаєте „Останню людину“? Старого швайцара, що став служкою в убиральній? Янінгс дав теплий і людський образ цього обмеженого, тупого, то бундючного, а то вєсливого й затурканого панського слуги. Важко боротися з Янінгсом. Але Замичковський мусить витримати цю боротьбу. Цілом протилежний образ — образ старого слуги, що сам зриває з себе одяг льокая, що сам зрікається своєї рабської пихи і пишноти — він мусить дати, і він дасть.

Бучма, Замичковський — піонери, за якими слідом піде низка театральної молоді, вихованої, свідомої, дужої.

Ювілей Замичковського — це наш ювілей. Ювілей молоді культури Радянської України.

Е. Гудін.

В ролі робітника Ельємера в „Гамбурзі“

В ролі начальника поліції в „Непевному багажі“